

Introductieles

Doelen:

De leerlingen:

- kunnen vertellen dat we in Nederland veel dieren houden voor vlees, eieren of melk.
- kunnen uitleggen dat als je dieren houdt, je de dieren goed moet verzorgen.
- kunnen uitleggen aan de hand van voorbeelden wat goed dierenwelzijn inhoudt.
- kunnen beschrijven dat dieren op verschillende manieren gehouden worden en waarom (meer of minder ruimte, wel of niet naar buiten kunnen).
- zijn geïnteresseerd om meer over dieren te weten te komen, vooral dieren die we houden voor voedsel.

Duur:

Introductie : 10 minuten
 Aan de slag : 20 – 10 – 30 minuten
 Afsluiting : 10 minuten

Benodigheden:

- Werkbladen 1 - 5
- Computers met internet

Werkvormen:

Klassikaal, zelfstandig, presenteren, rollenspel, filmpje.

Introductie – Wat eet ik?

In deze les leren de kinderen meer over het eten en drinken dat ze thuis hebben. Hoe komt dat eten en drinken in de supermarkt? Wie maakt dat? Wordt het allemaal door hetzelfde dier/dezelfde mens gemaakt? Alle informatie die u voor deze les nodig hebt is te vinden op <http://dierenwelzijnslessen.groenkennisnet.nl>; ga naar het leerkrachtgedeelte of klik in het leerlingengedeelte op één van de dieren.

Start de les door te vragen aan de leerlingen wat ze die dag gegeten hebben. Inventariseer op het bord en sorteer alles door de verschillende voedselproducten met verschillende kleuren te omcirkelen, corresponderend met de herkomst (tuinbouw, akkerbouw, veeteelt en fruitteelt). Orden de veeteeltproducten naar herkomst: kip, varken en koe.

Aan de slag – Verschillende meningen

Maak samen met de leerlingen de mest-test 'Hoeveel mest produceer jij?' op www.mens-dier-voedsel.nl. Indien mogelijk, laat de test door de leerlingen individueel of gezamenlijk maken. Bespreek daarna klassikaal het resultaat van de test: Zijn er veel/weinig dieren nodig om ons voedsel te maken? Waar leven die dieren? Wie zorgt er voor die dieren? Is er ook voedsel van dieren uit het buitenland? Moeten we de dieren zo goed mogelijk of zo goedkoop mogelijk houden?

Als we deze dieren allemaal willen houden in Nederland, moeten we er ook goed voor zorgen. Vinden de leerlingen dit ook? Of zijn dieren een soort dingen die je zomaar kunt gebruiken? Inventariseer dit in de groep, door bijvoorbeeld vingers op te laten steken bij de volgende vragen: Wie vindt dat je dieren mag gebruiken en dat je er alles mee mag doen? Wie vindt dat je dieren goed moet verzorgen als je ze gebruikt voor eten? Wie vindt dat je dieren helemaal niet mag gebruiken voor eten? (Zijn er vegetariërs in de groep?) Geef alle ruimte aan de verschillende meningen en laat leerlingen in hun waarde, al verschillen ze van mening.

Wanneer er voldoende tijd beschikbaar is, kunnen de leerlingen bovenstaande bespreken in de vorm van een rollenspel. Ze voeren een discussie in een bepaalde rol, zoals: veehouder (boer), dierenarts, winkelier, consument of leden van de Dierenbescherming.

Aan de slag – De verzorging

Wanneer zorg je goed voor een dier? Dan moet je weten wat een dier nodig heeft. Maar wat heeft een dier nodig? Laat de leerlingen in 2 minuten elk 3 antwoorden op deze vraag opschrijven. Maak hierna een inventarisatie. Waarschijnlijk geven de kinderen antwoorden die je kunt groeperen in de volgende categorieën:

- Eten en drinken
- Een goede omgeving: een goed hok of fijne stal
- Niet ziek of gewond zijn / gezond zijn
- Niet bang of gestresst zijn / blij zijn
- Kunnen doen wat het dier wil / zich gedragen zoals bij dat dier hoort

(Voor de theorie achter deze 'vijf vrijheden', zie onderstaand schema)

Theorie/achtergrond vijf vrijheden (Brambell Committee, 1965).

De voorwaarden voor een goed dierenwelzijn noemen we ook wel de 'vijf vrijheden'. Een dier heeft een goed welzijn als aan de vijf vrijheden is voldaan. De vijf vrijheden zijn:	
1	Vrijheid van honger en dorst (voldoende eten en drinken van de juiste soort)
2	Vrijheid van ongemak (een goed hok of goede stal met bijvoorbeeld een zachte ondergrond om op te liggen)
3	Vrijheid van ziekte en verwondingen
4	Vrijheid van angst en stress (goed behandeld worden door de verzorgers)
5	Vrijheid om natuurlijk gedrag te kunnen uitoefenen (een dier moet zich als dier kunnen gedragen: een koe moet kunnen grazen, een varken wroeten, een kip scharrelen, etc)

Dit kun je samen met de leerlingen vertalen naar een concreet dier. Om het duidelijker te maken: Wat heeft bijvoorbeeld een koe nodig? Hier kan het volgende uit komen:

Een koe wil kunnen eten (gras, hooi, brokken), water drinken, in de wei lopen of in de stal in een prettige box liggen. Gezond zijn (geen uierontsteking of zere benen), een aardige boer waar ze niet bang voor is. Zich als een koe kunnen gedragen, dat betekent bijvoorbeeld in een groep lopen met andere koeien, grazen in de wei en lekker rustig liggen om te herkauwen.

Leg uit: Als je een dier alles geeft wat het nodig heeft, is het waarschijnlijk gelukkig en tevreden. Zelf ben je ook blij als je alles krijgt wat je nodig hebt; eten en drinken, een fijn huis, niet ziek of bang zijn, kunnen spelen. Zo'n blij dier heeft een goed **welzijn**. **Dierenwelzijn betekent dus eigenlijk: het dier geven wat het nodig heeft.**

Aan de slag – Verschillende dieren, verschillende wensen

Hoe kun je weten wanneer dieren en goed welzijn hebben? Daarvoor moet je wat van dieren afweten. Elk dier is anders. Een vis ziet er bijvoorbeeld anders uit dan een vogel en heeft ook andere dingen nodig. Denk maar aan water om in te zwemmen of lucht om in te vliegen. Maar vissen eten ook iets anders dan vogels. **Om goed voor een dier te kunnen zorgen, moet je weten wat voor dier het is.** Dan pas weet je wat het dier nodig heeft. Voorbeelden:

Een vogel is niet hetzelfde als een vis:

Vissen en vogels hebben een andere omgeving nodig, ander voer en een andere verzorging.

Maar: een varken is soms ook niet hetzelfde als een varken!

Nederlands landvarken

Hongaars wolvarken

Op allebei de plaatjes zie je een varken, maar je kunt je voorstellen dat het wolvarken het sneller warm heeft dan het andere 'kalere' varken. Ze hebben dus niet dezelfde temperatuur nodig, ook al zijn het allebei varkens.

Verdeel de groep in kleinere werkgroepjes en geef elk groepje één van de volgende vijf opdrachten met filmpjes, om te bekijken en onderling te bespreken. Laat de leerlingen hiervoor de werkbladen gebruiken. Eindig de opdracht met een presentatie per groepje en uitwisseling.

Werkblad 1 – 3

Er zijn drie filmpjes van blije koeien die in het voorjaar weer naar buiten gaan. Al deze filmpjes zijn te vinden op www.youtube.com, onder de namen: 'Koeien naar buiten bij Kaasboerderij de Graaf in Bodegraven', 'Koeien naar buiten koeiendans Boer Spierings Oss 2011' en 'Koeien naar buiten Kaasboerderij Speksnijder 14 april 2009 Lekkerkerk, Groene Hart'.

Laat de leerlingen samen, nadat ze het filmpje hebben bekeken, de volgende vragen beantwoorden/bespreken:

- Wat denk je dat de koeien ervan vinden om naar buiten te gaan?
- Waarom zijn ze zo blij? (Ze hebben de hele winter op stal gestaan)
- Gaan alle koeien in Nederland in de zomer naar buiten? (Nee, ca. 25% van de koeien staat altijd op stal)
- Waarom gaan de koeien in de winter niet naar buiten? (Omdat het gras dan niet groeit, ze kunnen dan niet grazen)
- Hebben deze koeien een goed welzijn denk je?

Laat bij de laatste vraag de vijf vrijheden terugkomen die je hebt besproken, dus: Hebben de koeien genoeg eten en drinken? Hebben ze pijn of zijn ze ziek? Hebben ze een goede omgeving? (stal, hok, wei) Zijn ze bang of gestresst? Kunnen ze zich gedragen als een koe?

Werkblad 4

Een filmpje over (biologische) varkens in de sneeuw is te vinden op www.youtube.com, onder de naam 'Biologische varkens met sneeuwpret (Wakker Dier)'. Laat de leerlingen samen, nadat ze het filmpje hebben bekeken, de volgende vragen beantwoorden/bespreken:

- Wat denk je dat de varkens vinden van de sneeuw? (Interessant, om te onderzoeken – varkens zijn nieuwsgierig)
- Hebben de varkens het koud denk je? (Nee, vleesvarkens hebben het niet snel koud: ze hebben een speklaagje en groeien hard, zodat ze veel warmte produceren)
- Denk je dat ze liever binnen zouden blijven of naar buiten gaan in de sneeuw? (Naar buiten, dat is spannender. Ze willen ontdekken en ook bewegen, liever dan binnen blijven)
- Denk je dat deze varkens een goed welzijn hebben?

Laat bij de laatste vraag de vijf vrijheden terugkomen die je hebt besproken, dus: Hebben de varkens genoeg eten en drinken? Hebben ze pijn of zijn ze ziek? Hebben ze een goede omgeving? (stal, hok, wei) Zijn ze bang of gestresst? Kunnen ze zich gedragen als een varken?

Werkblad 5

Een filmpje over kippen in de wei is te vinden op www.youtube.com, onder de naam 'Kip in de wei (deel 1)'. Laat de leerlingen samen, nadat ze het filmpje hebben bekeken, de volgende vragen beantwoorden/bespreken:

- Wat voor kippen zijn dit? (Legkippen)
- Hoe noem je de eieren die deze kippen leggen? (Vrije uitloop eieren of misschien biologische)
- Zijn dit scharrelkippen? (Nee, die komen niet buiten)

- Wat doen deze kippen de hele dag? (Voedsel zoeken, ofwel 'scharrelen': ze eten gras, kruiden en insecten. Ook kunnen ze stofbaden in het zand en leven ze in een groep, dus ze kunnen elkaar waarschuwen bij gevaar, zoals roofvogels. Eieren leggen ze binnen in de stal, in de legnesten).
- Denk je dat deze kippen een goed welzijn hebben?

Laat bij de laatste vraag de vijf vrijheden terugkomen die je hebt besproken, dus: Hebben de kippen genoeg eten en drinken? Hebben ze pijn of zijn ze ziek? Hebben ze een goede omgeving? (stal, hok, wei) Zijn ze bang of gestresst? Kunnen ze zich gedragen als een kip?

Laat elk groepje de opdracht presenteren. Geef ook de andere groepjes de mogelijkheid om vragen te stellen over de presentatie.

Afsluiting

Maak tenslotte samen met de leerlingen een samenvatting op het (digi)bord. Wat hebben ze geleerd? Denken ze nu anders over bepaalde zaken? Leidraad hiervoor zijn de leerdoelen.

